

OD REDAKCJI

EDITOR'S NOTE

Oddajemy do Państwa rąk numer 44 czasopisma *Niepełnosprawność*, który podsumowuje rok 2021 będący kolejnym rokiem, w którym mierzymy się z wyzwaniami pandemii.

W poprzednich tomach roku 2021, do których lektury serdecznie Państwa zapraszamy, autorki i autorzy podejmowali próby zmierzenia się ze zmienioną rzeczywistością pandemiczną w różnych obszarach pedagogiki specjalnej. W tomie 44/2021 również znajdują Państwo ważne wątki związane z pandemią, ale także tematy, które rzadziej pojawiają się w głównym nurcie rozważań o pedagogice specjalnej.

Uważamy, iż tematyka zgromadzona w niniejszym tomie stanowi dobrą ilustrację tego, co dzieje się w badaniach dotyczących obszaru pedagogiki specjalnej, swoistą soczewkę skupiającą bogactwo wątków i rozważań podejmowanych w pedagogice specjalnej, często o charakterze interdyscyplinarnym, a nierzadko również – niesłusznie – niedocenianych, pozostających poza głównym nurtem zainteresowania. Tym samym niniejszy tom jest tym, który wpisuje się w misję, jaką czasopismo *Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej* stawia sobie za cel. Jest nią aktualizacja problemów z zakresu pedagogiki specjalnej, co staje się możliwe między innymi dzięki wykraczaniu poza ramy dyscypliny. Na łamach naszego czasopisma prezentujemy zatem rozwiązania praktyczne, badania empiryczne oraz teorię, które pozwalają spojrzeć na niepełnosprawność interdyscyplinarnie. Tym bardziej cieszymy się z obecności takich artykułów i dziękujemy autorom za zaufanie oraz ich nadesłanie do naszej Redakcji.

Przed Państwem lektura 11 artykułów, w których autorki i autorzy podejmują problematykę badań związku pomiędzy autonomią i uczestnictwem w życiu społecznym i rodzinnym osób z długotrwałą niepełnosprawnością nabytą a ich poczuciem jakości życia (Marlena Duda), również związków między samooceną i stylami radzenia sobie ze stresem a nasileniem depresji u osób z zaburzeniami odżywiania (Anna Wiatrowska) oraz określenia stopnia akceptacji choroby i jej

znaczenia dla osiągnięcia satysfakcji z życia u osób z chorobami rzadkimi (RD) (Agnieszka Hamerlińska, Agnieszka Kamyk-Wawrzyszczuk).

W obszarze edukacji autorzy wskazują, na podstawie syntezy wyników badań, znaczenie współnauczania dla przebiegu procesu edukacji (Grzegorz Szumski, Joanna Smogorzewska, Zuzanna Narkun, Agata Trebaczk-Ritter) oraz możliwe rozwiązania związane z organizacją procesu dydaktycznego, sprzyjających zwiększaniu dostępności kształcenia na tym poziomie dla osób ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, opartych na koncepcji projektowania uniwersalnego w uczeniu się (UDL) (Dorota Chimicz).

Kolejne artykuły stanowią doniesienie z badań nad tożsamością zawodową terapeutów zajęciowych w kontekście sytuowania się na kontinuum od anomii do autonomii (Anna Godlewska-Zaorska), a także podejmują problematykę arteterapii jako wynikającej z naturalnych predyspozycji i potrzeb dzieci, przejawiającej się we wszystkich formach aktywności, a będącej motorem ich rozwoju (m.in. kompetencji komunikacyjnych i mowy) (Joanna Żeromska-Harlińska oraz Agnieszka Ochman) oraz wskazującej na ważną rolę muzykoterapii we wczesnej interwencji i stymulacji rozwoju dziecka (m.in. w osiągnięciu stanu regulacji fizjologicznej i emocjonalnej dziecka) (Sara Knapik-Szweda).

Na zakończenie zapraszamy Państwa do spędzenia czasu w towarzystwie filmów i gier komputerowych. Autorzy dopełniają i rozwijają nieczęste na gruncie polskiej literatury humanistyczno-społecznej analizy i refleksje dotyczące relacji zachodzących między mass mediami a niepełnosprawnością. Dokonują tego m.in. przez analizę sposobu konstruowania postaci bohatera z niepełnosprawnością wzrokową oraz modelu niepełnosprawności wzrokowej w dwóch polskich i dwóch zagranicznych filmach fabularnych (*Carte blanche*, *Imagine*, *Zapach kobiety*, *Tańcząc w ciemnościach*) (Anna Bieganowska-Skóra), a także przez wskazanie znaczenia gier elektronicznych na kolektywną świadomość i sposób postrzegania problemów społecznych (Tomasz Sahaj). Zarówno filmy, jak i gry cyfrowe mają szansę wykraczać poza wyznaczone im funkcje rozrywkowe, stając się znaczącymi tekstami kultury popularnej oraz mając realne znaczenie dla sposobu prezentacji i postrzegania niepełnosprawności.

Współczesny świat, a wraz z nim obszary związane z szeroko pojętą niepełnosprawnością, podlegają nieustannym zmianom, na które badacze powinni być otwarci i gotowi do podjęcia ich eksploracji, analizy i opisu. Artykuły, z którymi mogą się Państwo zapoznać, wskazują, iż pedagodzy specjalni podejmują wyzwania współczesności, dostrzegając, reagując i opisując zmiany zachodzące w obszarze wsparcia, prawa, edukacji, rehabilitacji, terapii w obszarze zarówno jednostkowym, rodzinnym, jak i społecznym.

Zachęcając Państwa do lektury kolejnego tomu czasopisma *Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej* mamy nadzieję, że zainspiruje do podjęcia własnych poszukiwań teoretycznych i empirycznych oraz podjęcia dyskusji.

Mamy nadzieję, że numer 44 *Niepełnosprawności*, spotka się z pozytywnymi ocenami. Pragniemy podziękować wszystkim autorom, którzy postanowili podzielić się swoimi rozważaniami na łamach naszego czasopisma. Serdecznie zapraszamy do dzielenia się wynikami podejmowanych projektów badawczych w kolejnych numerach *Niepełnosprawności*.

Joanna Izabela Belzyt
Redaktor naukowy tomu